

KÜLFÖLD.

A darmstadti kiállítás. — Gyakorlati érzék az iparművészetben. — Képrestaurálás tan-széke. — Monumentális síremlékek.

A tengerentúli vállalkozás mérlegét még le sem zárhatták a st.-louisi kiállításon résztvevő nemzetek s máris friss tárlatokon török a fejüket. A franciák a legújabb párisi kiállítás dátumán vitáznak, az olaszok pedig csendben Milánóban és Velencében már készülődnek is. Legprogrammszerűbben bonyolítja le ezt Németország, ott „nemzetközi“ jelzők nélkül is sikerülnek a kiállítások. Most is áll egy olyan Darmstadtban, amely sok tanulsággal szolgál.

A DARMSTADTI MŰVÉSZTELEPEN ez-előtt három évvel rendeztek utoljára kiállítást. Azóta azonban az egész intézmény nagyot változott. Régi tagjai közül csak egy építész: Olbrich és egy szobrász: Habich maradtak meg. Újonnan csatlakoztak hozzájuk: Cissarz, Haustein és Daniel Greiner. Ez a felfrissülés nem volt hátrányos. A kör kisebb és intímabb lett. 1901-ben hét különálló, egymástól idegen művészhelyiség állott önkényesen össze. Most az összealakulás szorosabb és szerencsésebb, mert nagyobb biztonságot nyújt a harmonikus együttműködésre. — Maga a kiállítás három teljesen fölszerelt házban, a régi kiállítási termekben és egy nyári vendéglő keretében foglal helyet. Természetesen az egész kiállításon Olbrich vezet. Ő épített mindent s azonkívül sok lakásberendezési tárgyat is csinált. Ez a kiváló művész még mindig oly könnyedén (s talán mondhatnánk, oly könnyelműen is) termel, mint bécsi korában. Olbrich elegáns, érdeketkeltő, értelmes, sőt szellemes is, — de hatása nem állandó. Látszik, hogy a mának dolgozik. Ötleteit nem érleli meg, csak amint bőven ontja, azonmód szórja velők tele épületeit s szobáit. Olbrich elrendező művésze annyira komplett e mellett, hogy nem tűr meg semmilyen változtatást. Akinek ő rendez be lakását, az a tulajdonos annak a lakásnak rabszolgája lesz, se képpel, se szoborral nem gazdagíthatja otthonát, de még egy bútort sem mozdíthat el a művészi összhatás kockázatánál nélkül. A tervezőnek ez a túlzott beavatkozása már megmerevedést jelent, ellenkezik a gyakorlattal s így a modern iparművészet szellemével is.

Cissarz és Haustein a darmstadti kiállításon úgy hat Olbrich mellett, mint a virágillat a parfüm után. Az anyag természete s a cél az, amit első sorban hangsúlyoznak s ez jó ajánlólevél az esztétikában. Bútoraik és grafikus dolgok igen sikerültek. Greiner még tanítványnak tűnik fel közöttök. Míg Habich néhány reliefsjével, plakettájával és szobrával csak hozzájárul régi jó hírnevének növeléséhez. Végeredménye az a darmstadti kiállításnak, hogy kevesebb reklámmal értékesebbet mutat be, mint három év előtt.

GYAKORLATI ÉRZÉK AZ IPARMŰVÉSZETBEN. Verneuil tevékeny francia iparművész és eleven tollú író. Legutóbb szóvá tette (Art et Décoration, 1904. X.) a német és osztrák iparművészet térhódítását a franciával szemben. Haza beszél, de nekünk is szól. Fölveti a kérdést, hogy a közönség miért vesz csak platonikusan részt a modern iparművészeti mozgalmakban? A francia iparművészek kizárólag a közönséget hibáztatják. Pedig Ausztriában és Németországban önálló nemzeti irányú iparművészeti fejlődés érdekében egyesül a gyáros, művész, iparos, hatóság és közönség is. Az tény, hogy a művészi tervezetek után készült tárgyak kelen-dősége tekintetében Franciaországban hanyatlás mutatkozik. Mi az oka ennek? Verneuil szerint egyedül az, mert a művészek nincs gyakorlati érzéke, a leg-ritkább esetben törődik vele, hogy a vevő milyen árat hajlandó adni alkotásáért. Sőt ha lehet, kihagyja a gyárost a számításból s maga bajlódik tervezetének kivitelével is. Tőke és tanult munkaerő nélkül fog hozzá. Beugrat legjobb esetben egy kisiparost, aki úgyszólván bele-öli mindenét s akkor művész és iparos attól az egy tárgytól, mondjuk pl. szoba-berendezéstől várja anyagi javulását. A tervezői honorárium, a hitelezők kamata, mind abba az egy példány árába lesz belefoglalva. Természetes aztán, hogy a publikum megijed. Szalad a gyároshoz, vesz olcsón, sokszor jót is, amely ugyan 20 példányban is forgalomban van, de nem kínok közt született és megfizethető áron kapható. A művész pedig, mit tévő legyen, szídj a publikumot. Kinek van igaza? A művészek-e vagy a vásárló közönségnek?

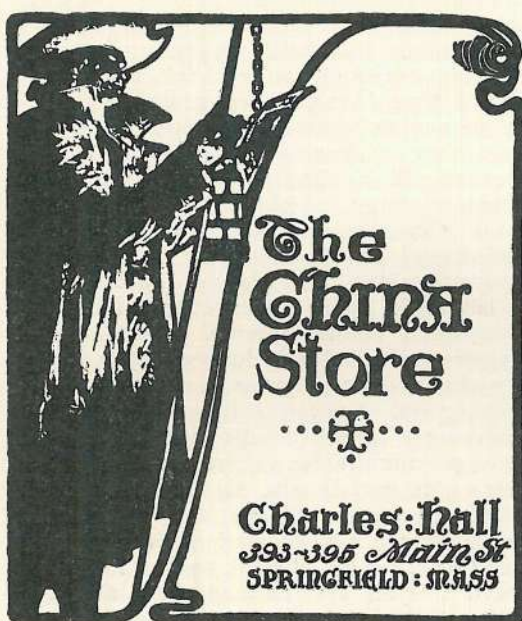
Németországban és Ausztriában szervezve, műhelyekben és gyárakban készül a művészi munka, melyet eladnak okvetlen, mert a gyakorlati élet pulzusán

tartják a művészek kezöket és nem röstelik szorosán ragaszkodni a kereskedő és a gyáros utasításához. Franciaországban múzeumba való tárgyak készítése képezi végcélját a kerámiának, ékszerészetnek s más iparművészeti ágaknak. Szóval az nem elég, ha a művészetből sok van is, ha amellet a gyakorlati érzékből nincs semmi.

KÉPRESTAURÁLÁS TANSZÉKE. A bajor miniszterium Büttner-Pfänner Z. Thal tanárt, Pettenkoffer jeles tanítványát azzal bízta meg, hogy a müncheni képzőművé-

tesen, karöltve működhessenek és hogy mindegyik az adott keretben művészetének legjavát nyújthassa. Az egyesület ügyvezetőjévé Kuntze Alfrédot választották.

SZAKIRODALOM.

CHARLES HALL,
AMERIKAI REKLÁMFÜZETÉNEK
CIMLAPJA.

szeti akadémián „A festmények megóvása és restaurálása” cím alatt előadást tartson. Ezt a tantárgyat még sehol sem tanították és Pettenkoffer emelte tudományos színvonalra. Az előadás tárgya a képromlások keletkezéseinek okai és azok megakadályozása. Ehhez csatlakozik egy külön kurzus, melyet azok hallgatnak, kik erre a pályára lépnek, akiket azután a nevezett tanár műtermében gyakorlatilag is oktat a restaurálás művészetére.

MONUMENTÁLIS SÍREMLÉKEK tervezésére Drezdában, különböző művészi irányok képviselői és különböző művészi egyesületek tagjai egyesületet alakítottak. Céljuk az, hogy síremlékek alkotásánál építőművészek, festők és szobrászok együtt-

AZ IPARMŰVÉSZET KÖNYVÉNEK második kötete (646 lap, 546 szövegbe nyomott képpel és 86 melléklettel) karácsonykor jelenik meg s magában foglalja a *glyptikáról* (írta dr. Ráth István), az *elefántcsontfaragásról* (írta Diner Dénes József), a *fajfaragásról* (írta Divald Kornél), az *üvegfestésről* (írta Lyka Károly), a *lakkművészegről* (írta Divald Károly), a *bútorról* (írták Gaul Károly és dr. Eber László) és az *agyagművészegről* (írta dr. Wartha Vincze) szóló fejezeteket. A m. iparművészeti társulat érdemes elnökének, Ráth György főrendiházi tagnak szerkesztésében megjelenő e nagyjelentőségű és becses műnek beható méltatását jövő füzetünknek tartjuk fenn s most csak megjegyezzük, hogy a társulat tagjai az eddig megjelent két kötetet a *harminckét* korona bolti ár helyett *huszonkét* korona kedvezményes áron kaphatják, ha ebbeli kívánságukkal a társulat titkári hivatalához fordulnak. Csomagolási- és postadíjért kötetenkint 90 fill. jár.

INTALAPOK iparosok és ipariskolák számára című mű új folyamának eddig megjelent lapjaiból, amelyek eddig csupán vegyes, azaz különböző iparágakra vonatkozó terveket magában foglaló füzetekben jelentek meg, karácsonykor külön *szakfüzeteket* ad ki a m. iparművészeti társulat, hogy azok, akik csupán egyik vagy másik iparágához tartozó lapokat óhajtják megszerezni, azt könnyen megtehessék. Nevezetesen jelenik meg két bútoripari s egy-egy síkdiszítványos, vasipari, fonó-szövőipari és díszítő falifestészeti szakfüzet. Mindegyik füzetben 15, többnyire színes mintalap s megfelelő számú természetnagyságú részletrajzok vannak. A díszítő falifestészeti szakfüzetnek ára 6 korona, a többi füzeté 5—5 korona. Megrendelhető a M. Iparművészeti Társulat titkári hivatalában és bármely könyvkereskedőnél.